REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
T: 01 473 55 31
E: gp@zagovornik-rs.si

RADIOTELEVIZIJA SLOVENIJA
(VANJA VARDJAN, odgovorni urednik
Razvedrilnega programa TV Slovenija)
Kolodvorska ulica 2
1550 Ljubljana

Številka: 0700-45/2018/17
Datum: 18. 3. 2019

Zadeva: PRIPOROČILO ZAGOVORNIKA NAČELA ENAKOSTI

Spoštovani odgovorni urednik Razvedrilnega programa TV Slovenija g. Vardjan,

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) je na podlagi predloga za obravnavo diskriminacije, vloženega s strani tretje osebe, v zvezi z določitvijo pogoja državljanstva za glavne izvajalce skladbe, prijavljene na izbor predstavnika RTV Slovenija na 64. tekmovanju za pesem Evrovizije 2019, izdal ugotovitveno odločbo št. 0700-45/2018/16, v kateri ni ugotovil diskriminacije v smislu Zakona o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg, v nadaljevanju: ZVarD).

Kot izhaja iz obrazložitve odločbe (v prilogi), je imel Javni zavod RTV Slovenija pri določanju pogojev za sodelovanje na tekmovanju za pesem Evrovizije na izbiro več različnih načinov določanja pogojev, ki naj bi bili potrebni za uresničevanje ciljev predstavljanja Republike Slovenije ter promocije slovenske glasbe. Kljub temu, da Zagovornik v izbranem pogoju ni ugotovil prepovedane diskriminacije v smislu ZVarD, **pa spodbuja prizadevanja v smeri povečanja enakosti, družbene kohezije, vključenosti in omogočanja sodelovanja vsem družbenim skupinam v zadevah v javni domeni.**

Kot izhaja iz primerjalne analize Zagovornika, državljanstvo namreč ni pogoj, ki bi ga za izvajalce pesmi uporabljale vse države, ki sodelujejo na tekmovanju za pesem Evrovizije. Ob tem primer Republike Latvije, ki je po velikosti primerljiva Sloveniji, kaže, da je pogoje mogoče urediti tudi drugače in bolj vključujoče. Tako bi lahko tudi RTV Slovenija pogoje za sodelovanje razširila na statuse, ki zahtevajo nižjo stopnjo navezave na Republiko Slovenijo. Lahko bi bil, denimo, določen pogoj stalnega ali začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji za tiste glavne izvajalce, ki nimajo slovenskega državljanstva.

Kot bistveno namreč Zagovornik izpostavlja, da v Republiki Sloveniji poleg njenih državljanov prebivajo tudi osebe z drugimi statusi, na primer državljani drugih držav članic Evropske unije s prijavljenim prebivališčem, državljani tretjih držav z dovoljenjem za stalno ali začasno prebivanje ali osebe z mednarodno zaščito. Ob tem ni nepomembno, da je za pridobitev slovenskega državljanstva z naturalizacijo načeloma potrebno izpolnjevati zelo stroge pogoje. Zagovornik meni, da osebe, ki delujejo na kulturnem področju države, a (še) niso njeni državljani, imajo pa v njej stalno ali začasno prebivališče, lahko zadovoljivo predstavljajo to državo in glasbeno ustvarjalnost z njenega kulturnega področja. Pogoj državljanstva pa te osebe izključuje. Prav tako ni nepomembno, da za sodelovanje pri tekmovanju ni pogoj, da mora biti pesem zapeta v slovenskem jeziku.

Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacije sicer sledil argumentu, da gre pri določitvi pogoja državljanstva za analogijo s športnimi tekmovanji državnih reprezentanc, zaradi številnih

skupnih elementov, predvsem v zvezi s simbolnim zastopanjem države v mednarodnem prostoru. Obenem pa obstajajo med Evrovizijo in športnimi reprezentančnimi tekmovanji tudi razlike, ki govorijo v prid temu, da ni potrebno zahtevati enakih pogojev za sodelovanje. Pri športnih reprezentančnih tekmovanjih gre za tekmovanja, kjer so vsa merila uspešnosti tekmujočih povsem jasna in razvidna oz. merljiva. Pri Tekmovanju za pesem Evrovizije pa so najuspešnejše skladbe tiste, ki so najbolj všeč tako nacionalnim žirijam, ki strokovno ocenjujejo skladbe, kot tudi gledalcem in gledalkam oz. poslušalcem in poslušalkam skladb. Državljanstva tistih, ki so glasovali, se ne preverja. V posamezni državi za tekmujoče skladbe glasujejo tudi tujci s stalnim prebivališčem ali brez njega. Edino pravilo je, da lahko glasujejo le za skladbe držav, v katerih nimajo telefonskega priključka. Za predstavnika svoje države pa glasujejo na nacionalnih predtekmovanjih. Gledalci in gledalke športnih tekmovanj pa nimajo takšne vloge pri oceni tekmovalcev in tekmovalk – lahko so zgolj navijači in nimajo vloge pri izidu tekmovanj.

Nenazadnje pa zmagovalna skladba Tekmovanja za pesem Evrovizije pomeni tisti glasbeni umetniški izdelek, ki po svoji naravi meri prav na splošno popularnost v Evropi in celo širše. Pesem Evrovizije je nazadnje pesem vseh ljudi Evrope (in širše). Njena simbolna narava v mednarodnem smislu, onkraj poslanstva posameznih organizatorjev nacionalnih tekmovanj, tako tudi presega omejenost prebivalstva Evrope (in širše) na zgolj državljane njenih držav. Pesem Evrovizije ima torej po svoji naravi izrazito panevropski pomen, ki presega logiko nacionalne države.

Kljub temu, da Zagovornik v povezavi s postavljenim pogojem državljanstva ni ugotovil kršitve prepovedi diskriminacije po ZVarD, pa se je v duhu izenačevanja možnosti za vse prebivalce Slovenije, ne glede na pravni status državljanstva, odločil za izdajo priporočila v tej smeri, kakor mu omogoča zakon. Priporočilo je neobvezno, naslovnika pa spodbuja k razmisleku o bolj vključujočemu določanju pogojev v prihodnje. Glede na navedeno Zagovornik načela enakosti skladno z 2. alinejo 21. člena ZVarD na Javni zavod RTV Slovenija naslavlja naslednje

P r i p o r o č i l o:

RTV Slovenija lahko za namen prihodnjih tekmovanj nadomesti pogoj državljanstva Republike Slovenije za glavnega izvajalca ali izvajalko oz. vse glavne izvajalce ali izvajalke skladb, ki jih le-ti lahko prijavijo na izboru za predstavnika RTV Slovenije na Tekmovanju za pesem Evrovizije, s pogoji, ki bodo bolj vključujoči glede na cilj predstavljanja Slovenije in njene glasbe. Zagovornik priporoča, naj bo pogoj za glavnega izvajalca ali izvajalko oz. vse glavne izvajalce ali izvajalke skladb državljanstvo Republike Slovenije ali stalno ali začasno prebivališče v Republiki Sloveniji.

Vljudno vas naprošamo, da nas o morebitnem ukrepu, sprejetem na podlagi tega priporočila, obvestite v roku **30 dni** od prejema tega priporočila. Pri tem se sklicujte na opravilno številko 0701-1/2018.

Lepo vas pozdravljamo.

Pripravil/-a:

Aljoša Gadžijev
Svetovalec Zagovornika I,

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Dr. Neža Kogovšek Šalamon
Vodja oddelka za ugotavljanje
diskriminacije in zagovorništvo

Priloga:
- odločba št. 0700-45/2018/16 z dne 18. 3. 2019

Poslano:
- naslovniku (priporočeno – s povratnico)
- zbirka dok. gradiva